

Brusel 3. března 2025
(OR. en)

6693/25

Interinstitucionální spis:
2025/0034(NLE)

RECH 76
COMPET 109

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	28. února 2025
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2025) 62 final
Předmět:	Návrh DOPORUČENÍ RADY o politickém programu Evropského výzkumného prostoru na období 2025–2027

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2025) 62 final.

Příloha: COM(2025) 62 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.2.2025
COM(2025) 62 final

2025/0034 (NLE)

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o politickém programu Evropského výzkumného prostoru na období 2025–2027

(Text s významem pro EHP)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Účelem Evropského výzkumného prostoru (EVP) je vytvořit prostor, „ve kterém se vědci, vědecké poznatky a technologie volně pohybují“ (článek 179 SFEU). Evropský výzkumný prostor byl obnoven v roce 2020 včetně přijetí Paktu pro výzkum a inovace¹ v Evropě, který formuluje následující prioritní oblasti společné činnosti členských států:

- 1) prohloubení skutečně funkčního vnitřního trhu znalostí,
- 2) společně se začít zabývat ekologickou a digitální transformací a dalšími výzvami s dopadem na společnost a zvýšit zapojení společnosti v EVP,
- 3) rozšíření přístupu k excelenci výzkumu a inovací v celé Unii a posílení propojení mezi inovačními ekosystémy v celé Unii,
- 4) pokračování ve vzájemně sladěných investicích do výzkumu a inovací a reformách výzkumu a inovací.

Vytvořením nových řídicích struktur a prvního politického programu EVP na období 2022–2024 s konkrétními opatřeními vnesla EU do EVP nový impuls a sladila strategie a politiky v oblasti výzkumu a inovací. Významného pokroku bylo dosaženo díky spolupráci s členskými státy, zejména při řešení roztržek jejich systémů výzkumu a inovací. Iniciativy se zaměřovaly na profesní rozvoj výzkumných pracovníků, infrastrukturu výzkumu, otevřenou vědu, budování důvěry ve vědu prostřednictvím zapojení občanů a mobilizaci zdrojů pro tematickou spolupráci v oblasti výzkumu a inovací. Společný proces stanovování priorit, na němž se podílely členské státy, zúčastněné strany a Komise, podpořil pocit odpovědnosti a zvýšil odhodlání k provádění EVP, zejména prostřednictvím prvního politického programu EVP.

Stejně jako první politický program EVP na období 2022–2024 i druhý politický program EVP na období 2025–2027 nastiňuje konkrétní činnosti v oblasti EVP a slouží jako strategický rámec pro podporu spolupráce mezi zeměmi EU, zvyšování účinnosti systémů výzkumu a inovací a společné řešení společenských problémů. Na základě zkušeností získaných při provádění prvního programu se ve druhém programu podařilo nalézt rovnováhu mezi prohloubením opatření v oblasti současných priorit prostřednictvím **strukturálních politik** a rozšířením vize EVP prostřednictvím **nových opatření v rámci EVP**. Strukturální politiky jsou dlouhodobé politiky EVP, jako je například otevřená věda, výzkumné infrastruktury a kariéra výzkumných pracovníků, které se neomezují na jednotlivé politické programy a jsou zakotveny ve vnitrostátních a evropských politikách. Opatření v rámci EVP jsou stručná, politicky orientovaná a zaměřená na cíle tak, aby poskytovala podstatnou přidanou hodnotu pro EU, členské státy a zúčastněné strany. Za nedostatky, u nichž byla považována za nezbytnou spolupráci, byla označena opatření týkající se umělé inteligence ve vědě, bezpečnosti výzkumu, vědy pro politiku

¹ DOPORUČENÍ RADY (EU) 2021/2122.

a spravedlnosti ve vědě. Díky tomu tak příští politický program EVP na období 2025–2027 získává celkově jasnější politické zaměření a jasnější strukturu, která usnadňuje jeho provádění vnitrostátními správními orgány a zúčastněnými stranami.

Politický program EVP je nezávazným nástrojem řízení politik na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU v souladu s cíli EVP stanovenými v článku 179 Smlouvy o fungování EU. Koordinuje priority členských států při práci na rozvoji EVP na základě společných opatření. Z tohoto důvodu podporuje dobrovolnou spolupráci a koordinaci mezi členskými státy a EU. Jelikož se jedná o nástroj dobrovolný, nelze jeho provádění právně vymáhat. Provádění politického programu EVP se řídí logikou proměnlivé geometrie. Jako řídicí orgán pro společnou koordinaci provádění činností EVP slouží Fórum EVP, které sdružuje Evropskou komisi, členské státy, země přidružené k programu Horizont Evropa a zúčastněné strany na úrovni EU.

Nelegislativní iniciativy, jako je politický program EVP na období 2022–2024, který obsahuje dobrovolné závazky v podobě opatření EVP, sice přinesly významný pokrok, avšak pro řešení strukturálních překážek jsou i nadále nedostačující. Sdělení Komise ze dne 22. října 2024 o provádění EVP² upozornilo na přetrvávající problémy, jako jsou rozdíly ve výkonnosti výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) v jednotlivých členských státech, nedostatečná úroveň soukromých a veřejných investic do VaVaI, která nedosahuje cílové úrovně 3% HDP, roztržitost regulační rámce, omezená podpora přenosu technologií a roztržitost výzkumných a technologických infrastruktur. Sdělení na závěr zdůraznilo potřebu posílit správu a řízení.

Budoucí legislativní iniciativy budou v zájmu řešení systémových problémů doplňovat politický program EVP a mohly by zavést legislativní opatření, která by přesahovala rámec dobrovolných opatření v rámci nezávazného politického programu EVP. Takové iniciativy (např. akt o EVP) budou příležitostí k řešení problémů prostřednictvím harmonizace, jednotného uplatňování pravidel a prosazování politik EU s cílem vytvořit rovné podmínky pro všechny členské státy. To by bylo možno použít v oblastech, které jsou vyhodnoceny jako oblasti vyžadující závazná pravidla nebo struktury k dosažení cílů EVP nad rámec dobrovolných koordinačních a kooperačních opatření. To by mělo podstatně snížit roztržitost politik a systémů v oblasti výzkumu a inovací v EU.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Právním základem této iniciativy je článek 292 SFEU. V souladu s článkem 292 SFEU Rada může přijímat doporučení a bude rozhodovat na návrh Komise ve všech případech, kdy má podle Smluv přijmout akt na návrh Komise. V souladu s čl. 179 odst. 1 SFEU bude EU sledovat cíle posilování svých vědeckých a technologických základů vytvořením EVP, ve kterém se vědci, vědecké poznatky a technologie volně pohybují, a rozvojem své konkurenceschopnosti včetně konkurenceschopnosti průmyslu, a současně podporovat veškerý výzkum, který je pokládán za nezbytný. V souladu s článkem 181 SFEU musí Evropská unie a členské státy koordinovat své

² COM(2024) 490.

činnosti ve výzkumu a technologickém rozvoji tak, aby zajišťovaly vzájemnou provázanost vnitrostátních politik a politiky EU.

V úzkém spojení s členskými státy může Komise dát jakékoli užitečné podněty na podporu této koordinace, zejména podněty pro vytvoření hlavních směrů a ukazatelů, pořádání výměny osvědčených postupů a přípravu práce nezbytné pro pravidelný dohled a hodnocení. Evropský parlament musí být plně informován. Ustanovení čl. 182 odst. 5 otevírá možnost doplnit činnosti uvedené ve víceletém rámcovém programu tak, že Evropskému parlamentu a Radě umožní řádným legislativním postupem a po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijmout opatření nezbytná k uskutečnění EVP.

Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Účelem EVP je vytvořit prostor, „ve kterém se vědci, vědecké poznatky a technologie volně pohybují“ (čl. 179 odst. 1 SFEU). Vzhledem k tomu, že se jedná o iniciativu víceúrovňové správy vyžadující celovládní přístup (zajišťující, aby byly politiky na různých úrovních správy a ve všech oblastech politiky sladěné), je v souladu se zásadou subsidiarity. Respektuje příslušnost členských států v této oblasti a má za cíl zajistit soudržnou výzkumnou a inovační politiku napříč všemi úrovněmi veřejné správy (místní, regionální, vnitrostátní i globální). Zavádí iniciativy, které poskytují většinu přidané hodnoty EU na evropské úrovni, která je spojená s vnitrostátními a regionálními politickými reakcemi a opírá se o ně. Tato iniciativa je v souladu se zásadou subsidiarity, neboť podle čl. 4 odst. 3 SFEU návrh nespadá do výlučné pravomoci Evropské unie.

• Proporcionalita

Navrhovaná opatření jsou úměrná sledovaným cílům. Návrh podporuje dosažení cílů nového EVP. Doplnuje vnitrostátní opatření s cílem vytvořit vynikající výzkumnou oblast s významným dopadem zaměřenou na výzkumné pracovníky a opírající se o hodnoty. Návrh respektuje postupy členských států a uplatňuje diferencovaný přístup odrážející různé hospodářské, finanční a sociální situace členských států a rozmanitost výzkumných systémů a příslušných institucí a organizací. Uznává, že odlišné vnitrostátní, regionální nebo místní podmínky by mohly vést k rozdílům ve způsobu provádění navrhovaného doporučení.

• Volba nástroje

Volba doporučení Rady v návaznosti na zkušenosti získané z prvního politického programu EVP na období 2022–2024 zdůrazňuje závazek Komise posílit spolupráci při správě a řízení EVP tím, že se výsledky práce na spoluvytváření s členskými státy, zeměmi přidruženými k programu Horizont Evropa a zúčastněnými stranami na úrovni EU promítnou do návrhu doporučení Rady předloženého Komisí. Cílem je vybudovat odpovědnost a dobře informovaný závazek členských států a zúčastněných stran jako základ pro další spolupráci na dohodnutých opatřeních a strukturálních politikách pro společnou akci. Pokračuje také v pružném přístupu k provádění opatření v rámci EVP a v dobrovolné povaze politického programu EVP.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ EX POST, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **SBĚR A VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ ODBORNÝCH KONZULTACÍ**

Evropská komise podpořila svůj návrh politického programu EVP na období 2025–2027 důkazy z prvního cyklu monitorování EVP v roce 2023. Tento cyklus zahrnoval první osmnáctiměsíční přezkum provádění politického programu EVP na období 2022–2024 na úrovni EU (zpráva na úrovni EU), zprávy o jednotlivých zemích EVP týkající se všech členských států a 11 zemí přidružených k programu Horizont Evropa, první přehled výsledků EVP a první srovnávací přehled EVP. Osmnáctiměsíční zpráva na úrovni EU poskytla hodnocení pokroku v prioritních oblastech společných opatření v EVP, jak je stanoveno v Paktu pro výzkum a inovace v Evropě, a v provádění politického programu EVP. Zprávy o jednotlivých zemích EVP poskytly tuto analýzu na vnitrostátní úrovni. Přehled výsledků EVP zhodnotil celkovou konsolidaci a společný pokrok v oblasti priorit EVP v roce 2023 pro EU jako celek, a srovnávací přehled hodnotil pokrok na vnitrostátní úrovni. Všechny zprávy jsou veřejně dostupné na politické platformě EVP.³

- **Posouzení dopadů**

Posouzení dopadů nebylo vypracováno. Vzhledem k tomu, že se jedná o návrh Komise na doporučení Rady včetně budoucích činností v oblasti EVP, není možné jednoznačně určit dopady *ex ante*. Politický program EVP na období 2025–2027 byl navíc vypracován ve spolupráci se skupinou odborníků Fórum EVP, která sdružuje členské státy, přidružené země programu Horizont Evropa a zúčastněné strany. Přípravné práce byly projednány v Radě (zejména ve výboru ERAC, jakož i prostřednictvím přijetí závěrů Rady o zvýšení konkurenceschopnosti EU, posílení Evropského výzkumného prostoru a překonání jeho roztržitosti⁴), což svědčí o tom, že členské státy a zúčastněné strany přijetí tohoto dokumentu očekávají.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Základní práva**

Nevztahuje se na tento návrh.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Nevztahuje se na tento návrh.

³ <https://european-research-area.ec.europa.eu/>

⁴ 16179/24.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Provádění politického programu EVP na období 2025–2027 je monitorováno prostřednictvím monitorovacího mechanismu EVP. Monitorovací mechanismus EVP vychází z požadavků stanovených v doporučení Rady o Paktu pro výzkum a inovace v Evropě. Dne 10. června 2022 předložila Evropská komise Radě „Rámec pro budoucí monitorovací mechanismus EVP“, který podrobně specifikuje jednotlivé složky tohoto mechanismu.

Aby bylo možné posoudit provádění opatření dohodnutých v rámci politického programu EVP na vnitrostátní i evropské úrovni a zhodnotit výkonnost EU a členských států při dosahování cílů EVP, zahrnuje monitorovací mechanismus EVP kvalitativní i kvantitativní nástroje pro podávání zpráv.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Nevztahuje se na tento návrh.

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o politickém programu Evropského výzkumného prostoru na období 2025–2027

(Text s významem pro EHP)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 292 první a druhou větu této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) EU dnes čelí mnoha bezprecedentním výzvám. Celosvětový řád se mění a základy našeho společenského blahobytu a bezpečnosti se otřásají v důsledku turbulentního geopolitického kontextu, rostoucí hospodářské konkurence, nebývale rychlé a transformační technologické revoluce a změny klimatu a jejích důsledků. Nastala naléhavá potřeba posílit vedoucí postavení a strategickou autonomii Evropy v klíčových technologických oblastech. V této souvislosti mají klíčový význam věda, technologie a inovace z hlediska snížení zranitelnosti Evropy a uvolnění jejího plného potenciálu. Výzkum a inovace navíc hrají zásadní roli při zvyšování udržitelné konkurenceschopnosti Evropské unie.
- (2) Rozvoj Evropského výzkumného prostoru (EVP) je základem naší snahy na tyto výzvy reagovat. Ambice vytvořit evropský výzkumný prostor jako jednotný trh pro výzkum, technologie a inovace vznikla v roce 2000 a byla zakotvena v Lisabonské smlouvě jako konkrétní cíl EU. Nedávná politická ambice vytvořit „unii výzkumu a inovací“, což by vedlo ke společné evropské strategii a politice v oblasti výzkumu a inovací, a dále usilovat o „pátou svobodu“ ukazuje na trvalou potřebu dále rozvíjet prostor, v němž se země spojují, aby koordinovaly a zlepšovaly své vnitrostátní politiky a ekosystémy v oblasti výzkumu a inovací, a který umožňuje volný pohyb znalostí, výzkumných pracovníků a technologií. Větší koordinace v rámci celé EU prostřednictvím EVP může pomoci stimulovat investice a reformy a hrát zásadní roli při podpoře udržitelné konkurenceschopnosti v souladu s cíli Kompasu konkurenceschopnosti⁵.
- (3) Evropský výzkumný prostor dosáhl za posledních 25 let významných úspěchů v klíčových oblastech politiky, jako jsou výzkumné infrastruktury, otevřená věda, mezinárodní spolupráce, genderová vyváženost v oblasti výzkumu a inovací, společné

⁵ COM(2025) 30 final.

plánování, kariéra výzkumných pracovníků a jejich mobilita. K těmto úspěchům přispěly akce „Marie Curie-Skłodowska“ (MSCA), z nichž bylo financováno více než 150 000 vynikajících výzkumných pracovníků, zejména prostřednictvím vynikajících doktorských programů, postdoktorandských stipendií a výměnných pobytů pracovníků v oblasti výzkumu a inovací, síť EURAXESS podpořila více než 2 miliony výzkumných pracovníků v kariérním růstu a mobilitě v celé Evropě a cloud pro otevřenou vědu poskytuje bezproblémový přístup ke kvalitním datům a digitálním službám a zároveň podporuje spolupráci napříč hranicemi a obory.

- (4) V roce 2021 uzavřely členské státy a Komise novou vizi a politický rámec, které jsou uvedeny v závěrech Rady o řízení EVP v budoucnosti⁶ a v Paktu pro výzkum a inovace⁷. Tato vize stanoví společné hodnoty a zásady pro řízení výzkumu a inovací, a určuje priority pro společnou činnost. Členské státy v tomto paktu znovu potvrdily svůj závazek spolupracovat na dosahování cílů EVP, aby podpořily integraci a spolupráci a snížily roztržitost v Evropě v oblasti vědeckého výzkumu, technologií a inovací. V závěrech Rady z roku 2024 o zvýšení konkurenceschopnosti EU, posílení EVP a překonání jeho roztržitosti členské státy znovu potvrdily svůj závazek zlepšit koordinaci a sladit vnitrostátní politiky v oblasti výzkumu a inovací s cílem vytvořit integrovanější a účinnější výzkumný ekosystém⁸.
- (5) První politický program EVP na období 2022–2024 vytvořil pevný základ pro dosažení cílů EVP. Převedel prioritní oblasti Paktu pro výzkum a inovace na soubor konkrétních opatření. Komise, členské státy, přidružené země programu Horizont Evropa a zúčastněné strany na úrovni EU společně provedly 17 opatření. Jedinečnou roli v rámci tohoto nového řízení hraje fórum EVP a jeho podskupiny při podpoře provádění EVP a jeho opatření. Působí jako most mezi orgány na úrovni EU a vnitrostátními a regionálními orgány a usnadňují spolupráci. Tento inkluzivní a participativní přístup zajišťuje, že jsou zohledněny všechny názory. To podporuje inovativní strategie a společnou odpovědnost za politiky, které mají posílit evropský ekosystém výzkumu a inovací. Výbor pro Evropský výzkumný prostor a inovace (ERAC) jako strategický politický poradní orgán na vysoké úrovni poskytuje Radě a Komisi včasné poradenství.
- (6) Komise vyzdvihla úspěchy politického programu EVP na období 2022–2024 a nového řízení ve sdělení „Provádění Evropského výzkumného prostoru v roce 2024“⁹. Mezi hlavní úspěchy při řešení řady potřeb v oblasti výzkumu a inovací v celé Evropě v rámci prvního politického programu EVP na období 2022–2024 patří: 1) vytvoření Koalice pro reformu hodnocení výzkumu (Coalition for Advancing Research Assessment, CoARA), 2) zveřejnění „Kodexu chování s nulovou tolerancí pro potírání násilí založeného na pohlaví v systému výzkumu a inovací EU“, 3) stimulace transformace zelené energie prostřednictvím realizace strategického programu pro výzkum a inovace v rámci pilotního projektu EVP pro zelený vodík, 4) vytvoření „sítě řídicích orgánů pro výzkum a inovace a soudržnost“ (RIMA), která propojuje aktéry politiky v oblasti výzkumu a

⁶ 14308/21.

⁷ DOPORUČENÍ RADY (EU) 2021/2122.

⁸ 16179/24.

⁹ COM(2024) 490.

inovací a řídicí orgány s cílem posoudit rozdíly v inovacích, zvýšit excelenci a využít stávající rozšiřující nástroje, a 5) vytvoření nového rámce pro sledování a hodnocení EVP.

- (7) Druhý politický program EVP na období 2025–2027 vychází z tohoto přístupu a je zaměřen na řešení současných problémů. Na základě Paktu pro výzkum a inovace, prioritních oblastí pro společnou akci a výsledků provádění prvního politického programu EVP na období 2022–2024 nastiňuje 11 strukturálních politik EVP a osm konkrétních opatření v rámci EVP. Ty jsou výsledkem rozsáhlého procesu spoluvytváření v rámci fóra EVP a výboru ERAC a cílem je zahájit jejich realizaci v roce 2025. První a druhý politický program EVP jsou vzájemně propojeny. Politický program EVP na období 2025–2027 zajišťuje kontinuitu probíhajících politik v rámci prvního programu, řeší hlavní dlouhodobé cíle EVP a je dostatečně flexibilní, aby mohl reagovat na nové strategické potřeby.

DOPORUČUJE:

1. Členské státy přijímají politický program EVP na období 2025–2027 s 11 strukturálními dlouhodobými politikami EVP, které nejsou omezeny na jednotlivé programy politiky, ale i nadále mají tříletý pracovní plán, a s 8 opatřeními EVP, která mají být dokončena v rámci tohoto tříletého politického programu. Všechny návrhy EVP jsou podrobněji popsány v příloze.
2. Členské státy dobrovolně provádějí následující strukturální politiky a opatření v rámci EVP v souladu se čtyřmi prioritními oblastmi Paktu pro výzkum a inovace pro společnou akci. Tyto strukturální politiky a opatření se zaměřují na to, aby i) přinášely jasnou přidanou hodnotu na vnitrostátní a evropské úrovni, ii) vytvářely dopad tím, že do tří let přinesou konkrétní výsledky a hmatatelné výstupy, iii) vycházely z neustálého spoluvytváření mezi členskými státy, Komisí a zúčastněnými stranami, iv) byly samostatné s jednou hlavní činností, což znamená, že nebudou obsahovat žádná dílčí opatření, a v) byly prováděny v rámci proměnné geometrie umožňující flexibilitu rozsahu, ve kterém se mohou zapojit jednotlivé země.

1. **PRIORITNÍ OBLAST: PROHLoubENÍ SKUTEČNĚ FUNKČNÍHO VNITŘNÍHO TRHU ZNALOSTÍ**

Volný pohyb výzkumných pracovníků, znalostí a dat má zásadní význam pro vybudování účinnějšího a inkluzivnějšího evropského systému výzkumu a inovací. Pomáhá minimalizovat duplicitu zdrojů a vytvářet kritické množství potřebné k dosažení účinnosti. Pro posílení konkurenceschopnosti EU je nezbytné posílit její mezinárodní postavení a vedoucí postavení ve vědě prováděním průkopnického základního a aplikovaného výzkumu.

EU bude na této prioritě nadále pracovat prostřednictvím následujících strukturálních politik:

Otevřená věda – Umožnění otevřené vědy prostřednictvím sdílení a opakovaného použití dat, mimo jiné prostřednictvím evropského cloudu pro otevřenou vědu (EOSC); **Výzkumné infrastruktury** – Posílení udržitelnosti, dostupnosti a odolnosti výzkumných infrastruktur v Evropském výzkumném prostoru; **Rovnost žen a mužů, rovné příležitosti pro všechny a inkluzivita** – Posílení inkluzivní a průřezové rovnosti žen a mužů v Evropském výzkumném prostoru; **Kariéra a mobilita výzkumných pracovníků a systémy hodnocení a odměňování výzkumu** – Zatraktivnění a udržitelnost kariéry ve výzkumu a reforma hodnocení výzkumu; **Zhodnocování znalostí** – Rozšiřování kapacit a činností v oblasti zhodnocování znalostí; **Globální zapojení** – Globální přístup k výzkumu a inovacím.

Pro příští tři roky jsou v rámci EVP navržena následující opatření:

- Rovnost v otevřené vědě;
- Podpora evropského ekosystému vědy pro politiku (S4P);
- Usnadnění a urychlení odpovědného využívání umělé inteligence ve vědě v EU;
- Posílení bezpečnosti výzkumu.

2. **PRIORITNÍ OBLAST: SPOLEČNĚ SE ZAČÍT ZABÝVAT EKOLOGICKOU A DIGITÁLNÍ TRANSFORMACÍ A DALŠÍMI VÝZVAMI S DOPADEM NA SPOLEČNOST A ZVÝŠIT ZAPOJENÍ SPOLEČNOSTI V EVP**

Aby mohl EVP zvýšit konkurenceschopnost, zlepšit kvalitu života lidí v EU a řešit společenské výzvy, jako je například ekologická a digitální transformace, musí vytvářet synergie s odvětvovými politikami a průmyslovou politikou. Investice do výzkumu a inovací musí přinést konkrétní výsledky, které bude možno využít a zavést na trhu.

Základními přístupy k řešení této prioritní oblasti jsou následující strukturální politiky:

Iniciativy založené na výzvách – Učinit ze strategického plánu pro energetické technologie (SET) klíčovou tematickou složku EVP; **Synergie se vzděláváním a evropskou agendou dovedností** – Zlepšení propojení mezi výzkumem a inovacemi a vysokoškolským vzděláváním v rámci EVP a plné využití potenciálu evropských ekosystémů výzkumu a inovací; **Aktivní zapojení občanů a společnosti do výzkumu a inovací** – Zvyšování důvěry ve vědu prostřednictvím účasti občanů, jejich zapojení a komunikace o vědě.

Pro příští tři roky jsou navržena následující opatření v rámci EVP:

- Urychlení investic do výzkumu a inovací pro průmyslovou transformaci a udržitelnost konkurenceschopnosti Evropy;
- Urychlení metodik nového přístupu s cílem dosáhnout pokroku v biomedicinském výzkumu a testování léčivých přípravků a zdravotnických prostředků;

- Harmonizovaný a koordinovaný rámec pro evropský přístup k integritě a etice v oblasti výzkumu a inovací tváří v tvář novým výzvám.

3. **PRIORITNÍ OBLAST: ROZŠÍŘENÍ PŘÍSTUPU K EXCELENCI VÝZKUMU A INOVACÍ V CELÉ UNII A POSÍLENÍ PROPOJENÍ MEZI INOVAČNÍMI EKOSYSTÉMY V CELÉ UNII**

Excellence ve výzkumu se týká celé Evropy napříč všemi věkovými kategoriemi, obory a odvětvími. Dosud není využíván její plný potenciál kvůli významným rozdílům v příležitostech pro výzkumné pracovníky a inovátory v rámci EVP. Strukturální politikou pro řešení této prioritní oblasti je vytvoření **synergií mezi programy financování EU, vnitrostátními a regionálními programy** – Zlepšit přístup EU k excelenci.

Pro příští tři roky je navrženo následující opatření v rámci EVP:

- Posílení výzkumu a inovací: Nová éra v řízení výzkumu.

4. **PRIORITNÍ OBLAST: POKRAČOVÁNÍ VE VZÁJEMNĚ SLADĚNÝCH INVESTICÍCH DO VÝZKUMU A INOVACÍ A REFORMÁCH VÝZKUMU A INOVACÍ**

Vzhledem k tomu, že se EU zaměřuje na klíčové oblasti budoucí konkurenceschopnosti, udržitelnosti a blahobytu, bylo by kontraproduktivní zdvojovat, nahrazovat nebo tříštit investice a iniciativy v oblasti výzkumu a inovací. Přeshraniční spolupráce může zvýšit efektivitu tím, že bude sdružovat zdroje s cílem dosáhnout kritického množství a zvýšit účinky přelévání znalostí, a tak podpořit inovace. Zajištění účinnosti a dopadu těchto investic bude v některých případech vyžadovat také navrhování, provádění a monitorování strukturálních reforem vnitrostátních systémů výzkumu a vývoje. Cílem těchto reforem bude posílit vědeckou excelenci, dosáhnout zhodnocení výsledků výzkumu, posílit vazby mezi vědou a podniky a lépe zaměřit politiky na podporu inovací v podnicích.

V rámci tohoto cíle není v rámci EVP navrženo žádné konkrétní opatření, ale všeobecně se uznává, že zvýšení investic do výzkumu a inovací a přijetí strukturálních reforem zůstává i nadále klíčovou prioritou pro Evropskou komisi a členské státy, které by měly úzce spolupracovat s využitím souboru stávajících nástrojů. Konkrétněji se očekává, že provádění opatření v oblasti výzkumu a inovací v rámci nástroje EU pro oživení a odolnost posílí vnitrostátní inovační kapacitu, a to zejména v zemích, které dosud zaostávají.

Evropská komise provádí v rámci evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik hloubkovou analýzu vnitrostátních systémů výzkumu a inovací a vydává doporučení pro jednotlivé země, jak zvýšit inovační potenciál příslušné země. Poté Komise sleduje politické reakce členských států, aby posoudila pokrok při odstraňování zjištěných nedostatků v oblasti výzkumu a inovací. Členské státy a přidružené země mohou na podporu svého úsilí o zlepšení svých systémů výzkumu a inovací prostřednictvím reforem získat odbornou podporu v rámci nástroje na podporu politik v rámci programu Horizont, který se ukázal jako velmi přínosný při zlepšování tvorby

politik a určování cest k reformám, a dvoustranného posíleného dialogu s členskými státy o společně dohodnutých tématech v oblasti výzkumu a inovací.

3. Zavedený rámec spolupráce mezi Evropskou komisí, členskými státy, přidruženými zeměmi a organizacemi zúčastněných stran v podobě fóra EVP a výboru ERAC by měl být zachován jako ústřední mechanismus řízení EVP. Provádění příštího politického programu EVP na období 2025–2027 bude i nadále inkluzivní a transparentní snahou na všech úrovních správy s cílem podporovat spoluvytváření tohoto programu a pocit odpovědnosti za něj. Fórum EVP zůstává i nadále diskusním fórem pro nové výzvy, které se objevují mimo činnosti politického programu EVP na období 2025–2027, vyžadují spolupráci mezi zeměmi a jsou zahrnuty v Paktu pro výzkum a inovace, jako jsou například následná opatření týkající se svobody vědeckého výzkumu.
4. Koordinované provádění by mělo zajistit aktivní a široké zapojení zúčastněných stran na úrovni EU v rámci celého spektra od výzkumu až po inovace a zavádění na trh. Je třeba přezkoumat kategorie zúčastněných stran ve fóru EVP s cílem dosáhnout většího zastoupení všech jednotlivých zájmů.
5. Členské státy a Evropská komise by měly podporovat plné zapojení zemí přidružených k programu Horizont Evropa a zastřešujících organizací zúčastněných stran na úrovni EU do provádění politického programu EVP na období 2025–2027.
6. Investice do výzkumu a inovací v EU nesplňují očekávání a i nadále zůstávají pod úrovní investic mnoha světových konkurentů EU. EU v současné době vynakládá na výzkum a vývoj přibližně 2,3 % svého HDP, což je mnohem méně než 3% cíl pro výzkum a vývoj stanovený v roce 2002 v barcelonském prohlášení. Pro splnění mnohostranného úkolu, kterým je dosažení 3% cíle, je zapotřebí koordinovaných opatření na podporu veřejných a soukromých investic do výzkumu a vývoje. Další reformy jsou zapotřebí rovněž ke zlepšení vnitrostátních ekosystémů výzkumu a inovací a k maximalizaci dopadu zvýšení investic do výzkumu a inovací. Kromě prioritní oblasti Paktu pro výzkum a inovace „Pokračování ve vzájemně sladěných investicích do výzkumu a inovací a reformách výzkumu a inovací“ by členské státy a Komise měly pokračovat v úsilí i v tomto směru.
7. Evropská komise a členské státy by měly pokračovat v provádění mechanismu monitorování EVP, který je nastíněn v Paktu pro výzkum a inovace v Evropě a podrobně popsán v „Rámci pro budoucí mechanismus monitorování EVP“, který Komise předložila Radě dne 10. června 2022¹⁰. Mechanismus monitorování EVP bude hodnotit pokrok při plnění priorit EVP definovaných v Paktu pro výzkum a inovace. Mechanismus monitorování EVP by měl zahrnovat:
 - 1) pravidelně aktualizovaný přehled výsledků EVP pro monitorování pokroku při plnění cílů EVP na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni;

¹⁰

POZNÁMKA RADY 9578/22.

- 2) pravidelnou monitorovací zprávu o EVP, kterou předkládá Komise Radě a která přezkoumává provádění politického programu EVP;
- 3) pravidelné zprávy o stavu EVP v jednotlivých zemích, v nichž se hodnotí pokrok zemí při provádění politického programu EVP.

Členské státy budou pokračovat ve výměně informací o EVP, zejména poskytováním údajů a informací prostřednictvím politické platformy EVP. Členské státy budou rovněž podporovat provádění opatření v rámci EVP a výsledků EVP ve svých zemích, přičemž budou využívat dostupnou podporu.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*